

HALOTTAINK

- Hegyí Imre** ny. pléb. dec. 24-én; Üllön temették (72,28)
Veszeli István esp.-pléb. Bácskertesén (Kupusina) febr. 2-án (82,58)
Hegedűs András szomódi pléb. febr. 8-án (66,34)
Illés István érs. tan., lelkész febr. 11-én; tem. Salgótarjánban (77,53)
Dr. Sebestyén J. Jeromos OSM febr. 14-én (75,56,49)
Dr. Kurcz Pál Duisburg-Serm-i (NSZK) lelkész febr. 15-én (59,34)
Bognár Ferenc kanonok, ny. pléb. febr. 18-án; tem. Vecsésen (71,47)
Dr. Fábíán Mihály szentszéki tan., ny. pléb. febr. 18-án Kolozsvárott; tem. febr. 26-án Korondon (75,48)
Ollop Ernő tb. esp. v. értényi pléb. febr. 18-án; tem. Pécssett (82,59)
Dr. Sándor Frigyes p. tanácsos, ny. pléb. febr. 19-én (80,56)
Dr. Buzás Gerő ny. szentpéterúri pléb. Szentkirályszabadján febr. 21-én (83,60)
Medgyesi József érs. tanácsos, pléb., Bajaszentistvánon febr. 21-én (64,41)
Bohár Antal c. esp. gamási pléb. Székesfehérváron márc. 2-án (72,46)
Dr. Sobotka Rudolf hittanár és középiskolai hitoktatási tanfelügyelő Kismartonban (Eisenstadt) március 6-án (66,39)
Józsa Lajos tb. esp., ny. Győr-Szabadegyház-i pléb. márc. 10-én (80,55)
Krischker Hugó esp. noszlopi pléb., püsp. tan. márc. 13-án Pápán (57,32)
Menyhárt László tb. esp., bogyoszlói pléb. márc. 17-én (68,43)
Volosínovszki Máté Mihály OSBM márc. 17-én Hajdúdorogon (76,48)
Bujdosó Mihály Flórián SVD missziótestvér márc. 26-án Alcsutdobocon; tem. Lajosmizsén
Pálos István esztergomi s. püspök, az Esztergomi Papnevelő Intézet rektora márc. 28-án (74,51,12)
Horváth Sándor SJ márc. 31-én Tsuwanoban, Japánban (64,44,33)
Gáspár Márton ny. pléb., ápr. 1-én Windsorban, Kanadában (75,51)
Grynaeus György tb. kanonok, ny. pléb., ápr. 2-án Szombathelyen; tem. Badacsonyban (92,69)
Joó András SJ ápr. 8-án Pannonhalmán (92,66)
Csontos Márton OFM ny. pléb. ápr. 9-én Szombathelyen (81,57)
Dr. Sudár Dezső esp.-pléb. ápr. 16-án; tem. Sióágárdon (77,54)
Kubiss István ny. esp. ápr. 17-én Szalkán (84,56)
Horváth Vendel tb. főesp., ny. pléb. ápr. 18-án (84,59)
Villányi János érs. tan., ny. pléb. ápr. 22-én (76,48)
Regős Frigyes tb. esp., ny. pléb. ápr. 24-én Csapodon (83,60)
Nagy Gyula c. esp., ny. pléb. ápr. 22-én (84)
Restály Mihály esp.-pléb. Nászszegen (73,47)
Dr. Belon Gellért pécsi s. püspök május 23-án; tem. június 4-én Pécssett (76,53)

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk mementőinkba!

KÁDÁR GÁBOR LÁSZLÓ O. CIST. egri érsek
(1927—1986)

Istenben boldogult Gábor testvérünk 1927-ben született Egerben tizenegygyermekes, példátlanul vallásos, középosztálybeli családból. Az egri Szent Bernát Gimnáziumban kiváló eredménnyel érettségizett diák és lelkes cserkész, 1945. szeptember 4-én öltötte magára Zircen a rend ruháját. Teológiai tanulmányainak befejezése után 1950. június 6-án szentelték pappá, még a rend szétszórattatása előtt. A csendet, nyugalmat kedvelő, elmélyedésre hajlamos, tehetséges fiatalembert a magyar nemzet és nép múltjának mélységei vonzották. Hazájának és rendjének történelme érdekelte, és történelem szakos középiskolai tanárnak is készült. Erdeklődését az egri főegyházmegye szolgálatában is megtartotta. Már 16 éves káplánsága idején megérlelődött benne a gondolat, hogy megírja az egyházmegye történetét, különös tekintettel az egri székesegyház felépítő Pyrker Lászlóra, aki lilienfeldi ciszterci szerzetesként emelkedett az egri érseki székbe.

1970—72 között egyháztörténeti tanulmányokat folytatott a párizsi Institut Catholique-en. Onnan hazatérve, 1972. február másodikán nevezték ki veszprémi segéd-püspökné. A szerény, magát minden körülmények között szerzetesnek valló, imádságot és könyveket szerető ember rendkívüli megpróbáltatásnak érezte a püspöki méltóságot. Csak úgy tudta vállalni, hogy szolgálatnak fogta föl, és engedelmességet követelő jelet látott benne. Ám a Gondviselés újra meg újra próbára tette engedelmességét. Csakhamar a veszprémi egyházmegye adminisztrátora majd püspöke lett, 1978. március 2-tól pedig egri érsek.

Türelmes egyszerűséggel és a Gondviselésbe vetett bizalommal vállalta és viselte a püspöki terheket, minden képességét a reábizottak javára szentelve, és szenvedései közepette is a Boldogságos Szűz Mária oltalmára hagyatkozva, akinek anyai közbenjárását mindig bensőséges odaadással kérte önmaga és övéi számára.

Egerbe voltaképpen hazatért. Annak a népnek és papságnak a körébe, amelyből kinőtt és származott. Mindig mindenkinek jót akart, mindenkinek lelki javát szolgálta. A papi élet útmutatójaként valóban „elől járt”, szeretettel teli jóságos szíve pedig mindenkinek kitért. Súlyos betegségét „egyenesen állva” szenvedte és magáról megfeledkezve viselte, mígnem a betegség letörte. A fák állva halnak meg, — szokták mondani. Gábor érsek még utolsó napjaiban is a közlegő Pyrker-jubileum, a székesegyház felépítése 150-ik évfordulójának előkészítésén buzgólkodott, a főegyházmegye lelki megújulásának szánva a jubileumot. Ő maga ezt — sajnos — már nem érthette meg. A magyar egyház olyan püspököt veszített el személyében, aki mindenkor csak a saját lelkiismeretére hallgatott.

Gábor testvérünk jóságos emberségére, szerény, egyszerű életpéldájára, imádságos szerzetespapi lelkületére, Isten akaratát mindig elfogadó nemes életére még sokáig fogunk emlékezni mindazok, akiknek megadatott, hogy megismerhessék Eger második ciszterci szerzetes érsekét.

1986. december 29-én koncelebrált szentmise után temették elődei mellé az egri bazilika kriptájában.

-s -n

Dr. KALMÁR ÖDÖN JENŐ O. CIST.
(1914—1986)

Halálával a szétszórásban élő magyar cisztercieknek egyik legjelentősebb alakja hagyta el a rend budapesti munkaterületének jelképessé csonkult őrhelyét. Kalmár Ödönben a rendi hivatástudat papi és lelkipásztori vonása kimagasló erővel érvényesült. A Magyarász Ferencek, Farkas Alberikek nemes sorának utolsó nagy alakja volt, és egész életét a szoros értelemben vett papi szolgálat heve emésztette el.

1914-ben született Dombóváron, 1932. augusztusban lépett a rendbe és 1939-ben szentelték áldozópappá. Magyar-francia szakos tanár volt, de csak rövid ideig tanárkodott a budapesti Szent Imre Gimnáziumban. Már párizsi tanulmányi idejének a vé-

gén eldőlt életútjának iránya: franciás szellemiség és eljegyzettség a modern francia lelkipásztorkodás igényeivel illetve gyakorlatával. Az Institut Catholique-ben életre szóló barátságot kötött a francia katolikus élet több kimagasló egyéniségével. Ezek a kapcsolatok újra meg újra visszavezették Franciaországba, amikor a hatvanas évek végén ismét lehetővé váltak odautazásai. Városi plébános korában vállalta a budapesti francia követségen a hitoktatói feladatot, és ez a tevékenység idehaza is ébren tartotta benne rendje szülőotthona, Cîteaux és Clairvaut iránti hűségét. Az utolsó volt közöttünk, akiben szinte megapasztalhatóan élt rendi eredetünk tudata és szelleme.

Szentimreváros hatalmas területe lehetőséget adott neki, hogy valósággal művészi módon bontakozhassanak ki lelkipásztori képességei. A plébániát lelkészi munkaterületekre tagolta és megfelelő kápolna-hálózatot alapított. Megszervezte a házapostolokat, a ciszterci világi „harmadrend”-et kibontakoztatta. Ezáltal a lelkipásztori tevékenységet ugyanarra a színvonalra emelte, amin a rend budai gimnáziuma állt a nevelő-oktatásban. A gimnázium tanárai pedig roppant segítséget jelentettek e lelkipásztorokodás eredményességében.

Az ötvenes évek elején el kellett hagynia plébániáját, és életének az a hosszú időszaka következett, amikor csak az izbégi sekrestyesség jelentett számára jelképes papi szolgálatot. 1963-ban visszatérhetett a lelkipásztori munkába, és kíségetőként a budapesti Szent István Bazilikában, majd 1969 óta a józsefvárosi Jézus Szíve templom „rector ecclesiae”-jeként működve, újra megmutatkozhatott különleges lelkipásztori karizmája. Itt élt és dolgozott — a templom eredetét hangsúlyozottan tiszteletben tartva — 1986. február 23-án bekövetkezett haláláig. A szétszórtásban élő rendi testvérek különös hálával őrzik a rendi család iránt ezekben az években is mindvégig odaadó hűségének emlékezetét.

Utolsó éveit betegség, szenvedés terhelte, de bölcs, kiegyensúlyozott lelkületén ez az időszak sem ütött sebet. A betegséget éppoly példás türelemmel viselte, mint az élete derekán rászakadt megpróbáltatásokat.

Halandó teste immár — a Farkasréti temetőben történt beszentelése után — a zirci temetőben nyugszik, ahová a zirci Bazilikában bemutatott koncelebrált szentmise után kísérték ki rendi testvérei.

P. B.

Dr. PONGRÁCZ ELEMÉR
(1902—1986)

Két héttel a halála előtt, egyik tanítványának aranymiséjén így búcsúzott: Tíz év múlva találkozunk a gyémántmisédén is. Ez a tanítványa írta róla: Pongrácz atya élete naphimnusz volt, hiszen örök mosoly ragyogott az arcán.

A kiskunmajsai egyházközség, amelynek 32 éven át volt lelkipásztora, a naphimnusz remek soraival vett búcsút gyászjelentésében a tb. kanonok, ker. esperes, gyémántmisés ny. plébánosától.

Budapesten született 1902-ben. Amikor teológiára jelentkezett, püspöke a bécsi Pazmaneumba küldte. Vácot szentelték pappá 1925-ben, s Bécsben szerezte meg a teológiai doktorátust.

Vérbeli hitoktató volt. Először Mindszenten, később Csongrádon a gimnáziumban mint hittanár és cserkészparancsnok nyerte meg növendékeit Krisztusnak. Minden idejét és erejét rájuk szentelte.

„Sohasem láttuk őt haragosnak, indulatosnak, idegesnek. A kiegyensúlyozottság és kiforrottság jellemezte élete minden szakaszában. Első állomáshelyén, Mindszenten „szelíd angyalnak” hívták. A csongrádi Szent Imre Gimnáziumban az akkori, száraznak tűnő hittananyagot humorral, jókedvvel fűszerezve adta elő és írta a lelkünkbe. Mint cserkészparancsnok és énekkari vezető mindenben és mindenkiben meglátta a jót, és képes volt rá is vezetni a jóra kiforrotlan „fiait”. Ő kapta elsőnek a „kis tiszti” jelzőt. Az ének, a gitár, a jókedv sok kellemes órát szerzett mindnyájunknak.

A tanári karban ő volt a mérleg nyelve, és ezért mindenki szerette és tisztelte. Egyénisége vonzott mint a mágnes, és szép sorjában 6 papi hivatás sarjadt ki a vetésből, meg sok-sok derék katolikus magyar. Sohasem volt fáradt, gyűrött; neki nem volt rossz napja — írja róla aranyimés volt tanítványa.

Kiskunhalason is ilyen hittanár volt, ezért vitte őt be hamarosan főpásztora a váci szemináriumba 1935-ben, ahol mint tanár és előljáró 1940-ig működött.

Új színt, új hangot hozott ebbe a közösségbe is. Örömmel várták az óráit, amelyeken pasztorálist adott elő. Minden órájának megvolt a külön íze, zamata, sava-borsa. Tanítványai élvezték, s átvették gyakorlati tapasztalatát és jóízű humorát.

Igazi nagyságát a nehéz időkben ismerték fel: 1940-től 1945-ig a váci Szt. József intézetben nevelte, mint igazgató — háborús körülmények között — a szegény gimnazista növendékeket.

A háború után kisebb helységeken majd 1955-től a halála előtti esztendeig Kiskunmajsán vezette a plébániát. Élete utolsó évében — gyémántmiséjét követően — mint nyugdíjas, ott maradt kisegítőnek és még ekkor is vállalta a felső tagozatosok templomi hitoktatását.

Évtizedeken át édesanyja betegsége okozott neki sok gondot és túlterheltséget, majd több mint húsz éven át viselte hősies türelemmel és mosolygós lélekkel a maga súlyos betegségét.

Majsa fiatal munkatársai írták róla: Derűje, humora, jósága otthont teremtett számunkra. — Mindig nagyon szeretett tanítani. Nem irtózott az újtól, képezte magát; tudott modern lenni a szónak szép, nemes értelmében. Szerény és igénytelen maradt élete végéig. Nem kérkedett nagy tudásával, nem érezte senkivel szellemi fölényét. Sokat imádkozott; a szentolvasót minden nap többször is elmondotta. Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy mint egy édesapa, úgy szeretett minket. Ugyanakkor gyakorlati készsége is fejlett volt: templomát, tanyai kápolnáit, plébániáját rendben tartotta, felszerelte, korszerűsítette.

Égész Majsa tele volt tanítványaival. Boldogan emlegette, hogy bárhová nyitott be — hivatalba, patikába, üzletbe, iskolába — mindenhol ismerős arcok mosolyogtak rá. Imádságos lélekkel készült a halálra. Végrendeletében két kedvenc énekét is megjelölte, hogy énekeljék a gyászmisén. (Hálát adok, hogy minden percem neked adhatom . . . Ha jön az Úr, ha visszatér, végy majd a szentek közé.) Mindkettő el is hangzott a majsai rekviemen.

Több püspök 19-á, sok-sok paptársa, híveinek sokasága kíséerte utolsó nyugvóhelyére 1986. július 19-én.

Munkatársai

RUPPERT PÁL S. J.
(1915—1986)

Hétgyermekes család utolsó gyermekeként látta meg a napvilágot a Pécs melletti Palotabozsokon 1915. okt. 23-án. Úgy látszik, a nagy család minden tagja mosolygva köszöntötte az új jövevényt, ezt tükrözhetette Ruppert atya arca egy életen át. Egy hindu közmondás szerint két ember között a legrövidebb út a mosoly. Apostoli működését a gyermekek között, majd a leányfalusi lelkigyakorlatos házban így jellemezte egyik rendtársa: a mosoly apostolkodása. Életútját azonban kevésbé mosolygató események is szabdalják.

Középiszkolai tanulmányait Pécsen, a Pius Gimnáziumban végezte, kitűnő eredménnyel. 1935-ben lépett be a jezsuita noviciátusba Budapesten. További rendi kiképzését Kassán (filozófiai), Kalocsán (nevelő) és Szegeden (teológia) kapta. 1947. június 22-én szentelték pappá.

Még oktathatta a latin, német és görög nyelvet a novíciusoknak és retorikusoknak, és az akkor még a jezsuiták kezén levő budapesti Jézus Szíve templomban. 1950. február 2-án lehette utolsó fogadalmait, de a szerzetesrendek működési engedélyének

megvonása után — kevés kivétellel — már csak lelképásztori kisegítő munkát végezhetett.

Először az Erzsébet apácák Budakeszi úton levő nyugdíjas hölgyek otthonának volt a lelkésze, majd néhány hónapig tartó vidéki kisegítő lelkészkedés után a budapesti Jézus Szíve templom segédlelkésze lesz. 1951. november 1-én az esztergomi egyházi hatóság közölte vele, hogy papi szolgálatot többé nem végezhet. Így polgári munkakört keresett. 1951-től az Április 4. Kisipari Termelő Szövetkezet irodájában dolgozik.

„Ezekben a napokban” — írja önéletrajzában — naponként misézhettem a budapesti VIII. kerületi Krisztus Király kápolna sekrestyéjében. Vasárnaponként és nagyobb ünnepnapokon mindig valahol papi kisegítésben voltam gyóntatni, nagy ritkán prédikáltam is.”

Munkahelyén szerették, becsülték szerény, készséges magatartásáért. A lelképásztori kisegítő munkában sem hiányzott az eredmény: papi hivatása is kierlelődtött lelki és őszinte, hitből fakadó életpéldájára. Csak egyszerű pap vagyok: „simplex sacerdos” — volt kedvenc mondása. Nem voltak tudományos ambíciói, nem akart ünnepelt szó-nokként tündökölni. Csak egyszerű igehirdetőként, egyszerű gyóntatóként, egyszerű lelképásztoriként akart szerepelni.

Szavajárása volt ez is: „Be kell állni a sorba, és a többivel együtt vinni Krisztus keresztjét, a papi kötelességek terhét!” Nem külön utakat kell keresnünk — mondogatta — hanem a kitaposott utakon kell járnunk, amelyeket az egyház már két évezred folyamán kipróbált.

Minden szerénysége mellett tudott határozott és energikus is lenni. Nem egyszer hallottam tőle — mondotta egyik barátja — a nehéz években: „Ellenfeleinkkel való tárgyalásainkban bármennyit is engedünk, egyszer csak el kell érkeznünk ahhoz a ponthoz, amikor kimondjuk az utolsó kis „nem”-et, és utána nincs tovább hátrálás.”

Élete utolsó szakaszában mégis teljes bizonytalanság és határozatlanság vett rajta erőt. Szörnyű megpróbáltatásokon ment keresztül.

1977 augusztusában nyugdíjba ment, s újból teljes erővel a lelképásztori hivatásnak élhetett: 1982 szeptemberéig Iregszemcsén káplán. Ekkor Rómába küldik két évre, lelkigyakorlatos munkák tanulmányozására. Hazatérve a Szent Gellért Lelekgyakorlatos Házban, Leányfaluban működik.

1985-ben megbetegedett. Műtétileg hozzáférhetetlen helyen rákos elváltozást állapítottak meg a budapesti ORFI urológiai osztályán. Gyógyszeres terápiát javasoltak, amelyben mindvégig részesült is.

A mosoly ekkor halt el derűs arcáról. Aggodalmak, bizonytalanság, kishitűség győztörte. Néhány hónapig gyógyulás jelei mutatkoztak, de állapota végül is annyira leromlott, hogy a kihívott orvos a pécsi Irgalmas Kórházba utalta. A szenvedés, a közeli halál gondolata és Urunk ırgalmas kegyelme lelkét teljesen átalakította. A kórházi ágyon újból határozott és bátor lett. A boldoggá avatás előtt álló német jezsuita, P. Rupert Mayer halálára felkészítő imáját imádkozta. Halála előtt így nyilatkozott: „Szívesen halok meg.”

Augusztus 6-án, Urunk színéváltozásának ünnepén tért meg Teremtőjéhez.

(B. J.)

P. LABANCZ LÁSZLÓ MEDÁRD O. F. M.
aranyfogadalmas ferences Atya
(1911—1986)

Rendtársunk 1911. január 1-én született Poljanában; vasutas családból származott. Édesapja pályafenntartási munkálatoknál teljesített szolgálatot. Így történt, hogy amikor állandó otthonuktól hosszabb ideig távol voltak, László Poljanában látta meg a napvilágot. A helységnek magyar neve nem volt. Ma Jugoszláviához tartozik, Ljubljánától (Laibach) kissé nyugatra fekszik.

Többben voltak testvérek. Először szabómesterséggel próbálkozott. A gimnáziumot Csurgón végezte, s amikor a jó Isten hívó szava megcsendült fülében, világi pap akart

lenni, hogy szüleinek anyagiakban is segítségére lehessen. Mivel azonban a csurgói gimnáziumot nem ismerték el megfelelő végzettségnek a veszprémi egyházmegyében, nem vették föl a teológiára. 1933-ban megismerkedett egy ferences atyával, akinek a segítségével Szent Ferenc fiai közé léphetett.

1938-ban szentelték pappá. Ugyanabban az évben már társmagiszter Búcsúszentlászlón és hitoktató. Azután társ-szerkesztője a „Szent Antal” hitbuzgalmi folyóiratnak Pápán. Később hitszónok Nagykanizsán. 1945-ben ismét a Szűz Anya kegyhelyén, Búcsúszentlászlón buzgólkodott mint plébános és házfőnök. 1948-ban a veszprémi kolostor lakója és hitszónok.

Élete küzdelmekkel terhes. Hat évig volt börtönben, majd 1956. március 15-től 1971. március 15-ig a Solidaritas Szövetkezet bőrkesztyű szabászatán dolgozik. Közben vásárnaponként több helyen is kisegítet, meghívásra lelkigyakorlatokat vezetett. Leghosszabb ideig a diósi plébániára járt rendszeres kisegítőként. 1979-től egészen haláláig az Alkantari Szent Péter templomban teljesített papi szolgálatot.

Az egyházi sajtó terjesztésében mindvégig aktívan tevékenykedett. Szívügye volt, hogy sokak számára hozzáférhető legyen a vallásos irodalom. Ennek érdekében áldozatos lélekkel megtett minden tőle telhetőt. Anyagiakkal is segítette több templom restaurálását.

Medárd atya sírkövére vésett imája jól jelképezi és jellemzi életfelfogását:

„Istenem és Mindenem! Dicsőítlek a teremtés, megváltás és megszentelés kegyelméért!

Hála neked, Szentlélek, hogy gyarló mivoltom ellenére elfogadtál, az üdvösség munkásává avattál. Külön köszönöm, hogy Szent Ferenc példájára szolgálatomban az egész teremtett világot szeretettedbe zárhattam.

Köszönöm Jézusom, hogy eleséseimből a Te karjaidla menekülhettem s Te mindig Szívedre fogadtál engem. Hittel, reménnyel s szeretetből fakadó mélységes bűnbánattal és bizalommal kérek, fogadj be örök országodba, Amen.

Most, midőn a Halál Angyala az Örök Hazába vezetett, Isten szent színe előtt mindenkítől bocsánatot kérek, akiket életemben akarva-akaratlan megbántottam.

Ugyanakkor minden megbántást szívből megbocsátok a Szent Szív nevében.”

Rendtársa

SZABÓ JÓZSEF

(1931—1986)

Szabó József uri plébános 1931. március 18-án született Tiszabercelen. 1955. június 19-én szentelte pappá dr. Kovács Vince a váci székesegyházban. Tizennégyen indultunk a szentelési oltártól az egyházmegye különböző helyeire.

József atya a jóságos nógrádi nép körében, Bercelen kezdte kápláni éveit. 1956-ban Galgamácsán majd pedig Kiskunfélegyházán hitoktató. Innen évente helyezte tovább a főpásztor Kispest-Wekerletelepre, Szolnok-Belvárosba majd újra Kiskunfélegyházára, innen vissza Szolnok Jézus Szíve plébániára.

1962-től 1966-ig a váci székesegyházban karkáplán és hitoktató. 1966-tól 1971-ig Újpesten káplán a Magyarok Nagyasszonya plébánián. Mindenhol kibontakozott derűs, gyermekeket szerető és jó szervező egyénisége. Soha nem panaszkodott az áthelyezések miatt. Engedelmesen fogadta főpásztor kezéből az újabb diszpozíciókat, ami pedig nem kis probléma a papi életben.

A Gondviselés 1971. szeptember 5-én rendeli Uriba mint vikáriust a betegeskedő Vangel Imre mellé. Két évig segíti gyöngéden és figyelmesen gyenge egészségu oltártestvérét. Itt bontakozik ki az önfegyelemnek szép példája: mindig szeretettel beszél elődjéről, aki 20 évig volt Uriban plébános. S amikor Vangel atya bevonult a székesfehérvári papi otthonba, utóda minden búcsúra meghívta, s az asztalnál, az oltár mellett egyaránt tapasztalhatta Szabó atya nagylelkűségét.

Az uri híveknek valóban jó pásztora lett. A legnagyobb gonddal arra vigyázott, hogy a legkisebbeket, a gyermekeket hitoktathassa, Jézus köré gyűjthesse a templomba.

Szelíd mosolyával fegyelmezett és meleg légkört teremtett az iskolában és a templomban. Kántorokat képeztetett, ifjúsági csoportba vonta be a nagyobbakat. Ezek a fiatalok tőle tanultak meg imádságos kapcsolatban maradni Jézussal. Gyönyörűen hangzott a gyermekek szépen csengő hangján a sok ifjúsági ének.

Mindig nagy hozzáértéssel és kiváló szervezéssel készítette elő a programot minden bűcsúra és lelkiyakorlatra.

Kiépítette a templom új liturgikus terét, tataroztatta a templomot. Utolsó napjaiban is az volt a gondja, hogy biztosítsa az egyházközösség jövőjét. Azt akarta, hogy az ő betegeskedése időszakában és az utána következő lelkipásztor munkájának a megkönnyítésére legalább egy világi munkatársának biztosítson létalapot. Becsületos, jószándékú lelkiatyja volt Isten népének.

Akik közelebről ismertük, tudtuk róla, hogy szabadidejét mindig paptestvérei között szerezte eltölteni. Még szabadságát is úgy vette ki, hogy azzal paptestvéreirehöz igazodott. Itt figyelhettük meg, milyen szerényen és észrevétlenül szolgált még akkor is, ha nem ő volt a házigazda. Engedte társait beszélni, s úgy odafigyelt, hogy a beszélő érezte: Szabó atya számára abban a pillanatban senki sem olyan fontos, mint az, aki ővele beszél.

Mi volt ennek a titka, honnan merítette ezt a szívjóságot? Egészen összeforrott Jézussal, aki barátságát ajánlotta föl, amikor meghívta őt papjának. Pedig a 40-es évek végén nehéz időköt éltünk.

Mint biológusok kirándulgattunk az Eger környéki csodálatos vidéken, s Józsi lelehajolt a különböző gyógyfűvekért, gyűjtötte, szárítgatta, amire aztán súlyos betegsége miatt nagy szüksége lett. Érszükület kínozza hosszú éveken át, de ezzel szoktatta az Úr a még súlyosabb szenvedésekhez. Tulajdonképpen mi sem tudtuk, mikor kezdődött el a lassú sorvadás. Megfontoltan beszélt mindig, az ételt is sokáig rágta. Állapota egyre súlyosbodott, egészen addig, hogy már nehezen értettük meg beszédét. És ekkor bontakozott ki igazi lelki nagysága. Küszködve a beszéddel, az étellel, az itallal, panasz nélkül viselte el a szenvedést. Sokszor két-három óra is eltelt, amíg rá merte szólni magát, hogy lenyelje azt az egyetlen falatot.

Az osztálytársai közül mondta az egyik, nem is olyan régen: Nem értettem meg a szavát, ezért újra kérdeztem. Ekkor József atya kezébe vette a papírt, a ceruzát és leírta azt, amit nem tudott kimondani. Mindezt a legtermészetesebben, azzal a szelíd mosollyal, amellyel viselte élete minden keresztjét.

A múlt nyáron még együtt voltunk, hálát adni 30 év után a kegyelemért, amit az Úrtól kaptunk. Van egy fénykép, amelyen az atya, az Atlanti-óceán közelében tőlünk félrevonulva küszködött az étel fogyasztásával, hogy kínjait ne vegyük észre. Egyedül akart maradni a keresztjével. Elfogadta mindazt, amit a Gondviselés számára nyújtott. Szívesen maradt volna még köztünk; a lourdes-i forrásnál is megfürdött, kérve az általa annyira tisztelt és gyöngéden szeretett Szűzanyát, hogy járjon közbe gyógyulásáért. Ezt a kegyelmet nem kapta meg.

Augusztus 25-én öntudattal suttoghatta Jézusnak: Akár élek, akár halok, életemben, halálomban Tied vagyok.

Paptestvére

Dr. SARLÓS KÁROLY ENGELBERT O. S. B.
(1916—1986)

1934. július 27, délelőtt. A győri állomásra minden irányból beszaladnak a vonatok. A szerelvényekből fekete zakós, szürkecsíkos nadrágú, az akkori ünnepi férfidivat szerint öltözött fiatal emberek szálltak ki. Mindenik kezében nagy bőrdöng, rajta szijjal átkötött sétabot. Ritka és talán furcsa látvány, de biztos ismertetőjel, hogy egy helyre utaznak. Az ötödik vágány előtti peronon összebarátkoznak, és amikor a vasúti őr nagy csengetyűjével újra beszállásra szólítja az utasokat (akkoriban még nem volt

hangszóró), és a piros csákós MÁV-tiszt mellett Szakács Béla bácsi, a „tisztletbeli győri állomásfőnök” megadja a jelt az indulásra, a pesti Schwab (Sarlós) Karcsi már matematikai feladatokat old meg a vasúti fülkében.

A pannonhalmi állomáson egy sor hintó várta a szülői kísérettel érkező bevonulókat. Karcssival, a későbbi és rendi nevével Engelberttel, egy hintón vonultunk fel a Szent Hegyre, és ugyanabban az órában léptünk be mindketten az ősi Monostor kapuján. Fiatal, magas bencés házgondnok, a későbbi főpát, Legányi Norbert fogadott bennünket jószágos mosolyával. Perceken belül megjelentek a „praeceptorok”, akik egy héten át bevezettek az elemi rendi tudnivalókba, amelyeket azután a tapasztalt, bölcs és szentéletű magiszterünk, az áldott emlékű Niszler Teodoz próbált nagy türelemmel tökéletesíteni bennünk.

Engelbert nem okozott gondot senkinek. A jó lsten ritka észbeli tehetséggel, jószággal és gyermeki lelkülettel áldotta meg. Szerette a filozófiát, fújta latinul a dogmatikát, de igazi szerelme élete végéig a matematika maradt. Elméleti ember volt, ezért szórakozottsága miatt sok humoros esetnek voltunk tanúi. Amikor séta előtt, az előírás szerint lekefélte a kalapját, hol a kalap, hol a kefe esett ki az ablakon. Egyszer, tanulva a kalap-esetből, oly erősen rázta ki két kézzel a portörölő rongyot, hogy az kettészakadt. Ilyenkor „kulpázni” kellett. Bekopogtatott a magiszterhez, és filozófus észjárással jelentette: „Elszakadt a rongy.” A bölcs magiszteri válasz csak ennyi volt: „Magától!” — Gyakorló éveiben Budapesten sokat foglalkozott pszichológiával, pedagógiával, ebből (szuggesztió) is doktorált.

Lelkiismeretesen készült a tanári pályára. Sopronban kezdte működését, de csak rövid ideig taníthatott, mert 1943-ban behívták katonai szolgálatra. A katonaságot orosz fogságban fejezte be. Jellemző rá, hogy rövid időn belül megtanul oroszul. Ez mentette meg a kemény munkától; irodába került, ahol az adminisztrációs feladatok mellett a tolmács szerepét is betöltötte. 1948-ban szabadult, de a körülmények hamarosan Nyugatra kényszerítették őt is. Hosszú hónapokon át élvezték az osztrák bencések és ciszterciák vendégbarátságát, míg végre megkaptuk Brazíliából a beutazási engedélyt.

Ócska, kiselejtezett hadihajón, nyolcszáz kívándorlóval vágtunk neki az óceánnak. Kétszer álltunk le a nyílt tengeren géphiba miatt. De a Gondviselés jóvoltából 1949. április 13-án, 19 napi keserves hanyattatás után, Santosban brazil földre léptünk.

„Frage nicht, sage nicht, handle!” — Ausztriából magunkkal hozott jelszóval Engelbert azonnal megkezdte São Paulóban a munkát. A legrövidebb időn belül megtanult portugálul úgy, hogy néhány hónap múlva már mint kíséret tanár tanított a brazil bencések Szent Benedek Gimnáziumában.

Aktívan vett részt a Délamerikai Magyar Hírlap és a Könyves Kálmán Szabadegyetem munkájában is. Lelkesedése a tetőpontra hágott, amikor szóba került a Szent Imre Gimnázium megalapításának gondolata. A legnagyobb örömmel tanította a matematikát. 1958-ban átvette a gimnázium vezetését. Példaadó tanár és lelkiismeretes igazgató volt. Állandóan az iskola hírneve lebegett szeme előtt. Gondosan megválogatta a tanárokat. Közben meghívták tanítani a Katolikus Egyetemre. Engelbert legnagyobb boldogsága az volt minden évben, hogy az utolsó évfolyam növendékeiből sokan, előkészítő kurzus nélkül a legjobb egyetemekre jutottak be. Egy alkalommal szülői értekezleten az egyik diákunk apja azt mondta: A „Szent Imre Gimnázium São Paulo egyik legjobb iskolája.” Egy másik szülő kijavította: „Brazília egyik legjobb iskolája.” Ez az elismerés volt Engelbert legnagyobb földi jutalma.

Ez az ízig-veéig tudós tanár mindvégig buzgó talkipásztor és imádkozó szerzetes maradt. Az utolsó napig szívesen prédikált és tartalmas szentbeszédeit mind a magyarok mind pedig a brazilok mindig szívésen hallgatták. Jutalma az lett, hogy a koston kápolnájában, ima közben szólította magához a mennyei Atya.

K. Sz.